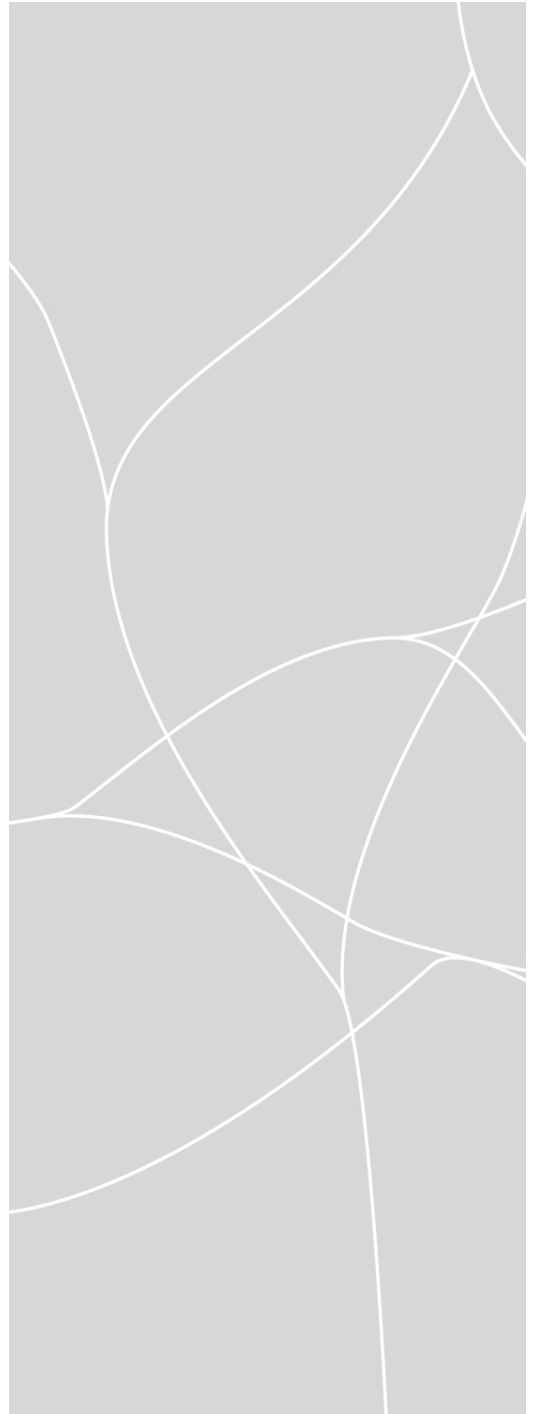

Gallringsutredning för Aivo - kostplaneringssystem

Upprättad

Datum: 2021-03-22

Ansvarig: Sofie Niemi, arkivarie

Förvaltning: Serviceförvaltningen

Malmö stad

1.	Inledning.....	3
1.1	Bakgrund och historik.....	3
1.2	Syfte.....	3
1.3	Målgrupp.....	3
1.4	Referenser.....	3
2.	Uppdragsbeskrivning.....	4
2.1	Allmänt om gallringsutredning och gallring.....	4
2.2	Avgränsning.....	5
2.3	Arbetsgruppens sammansättning.....	5
2.4	Arbetsmetodik.....	5
2.5	Genomförda aktiviteter.....	5
2.6	Beskrivning av funktionerna i IT-stödet.....	5
2.7	Översiktlig beskrivning av funktioner och deras ändamål.....	5
2.8	Systemsamband.....	6
3.	Inventering av informationen i IT-stödet.....	6
3.1	Handlingar i IT-stödet.....	6
3.2	Statistikuttag.....	6
3.3	Sekretess.....	7
4.	Analys och slutsatser.....	7
4.1	Forskningens behov (3 § 3 p Arkivlagen).....	8
5.	Gallring av pappersförlagor.....	11

1. Inledning

1.1 Bakgrund och historik

Aivo är ett system som levereras av Matilda Food Tech AB. Systemet är 35 år gammalt och Malmö Stad har haft systemet sedan år 2000. Innan Aivo hade Malmö Stad IT-stödet ”Kostlapp” (från 1993/1994), vid systembytet migrerades information från Kostlapp till Aivo.

Informationsägare är servicenämnden och systemet används av avdelningen skolrestauranger på serviceförvaltningen. Serviceförvaltningen lagar och serverar måltider till stadens kommunala grundskolor och gymnasieskolor. Förvaltningen lagar också mat till vissa förskolor, där hela tjänsten köps av förskoleförvaltningen och köket drivs av skolrestauranger.

Förskoleförvaltningen använder också Aivo för delar av sin måltidsplanering (inte den som hanteras enligt ovan). Tidigare hade de en egen installation av systemet men sedan slutet av 2018 delar de system med serviceförvaltningen. Lagringen sker i samma databas, men i separata delar, vilket innebär att förvaltningarna inte har tillgång till varandras information. Viss information delas dock, såsom recept, information om priser och näringsinnehåll.

Mellan 2008 och 2013 användes Aivo för måltidsplanering inom äldreården på uppdrag av Fosie och Kirsebergs stadsdelsförvaltningar. Personal från stadsdelsförvaltningarna var inte inne i systemet först, utan då sköttes informationshanteringen av skolrestauranger. Senare kom de dock att själv lägga in information i systemet. Systemet har också använts till kostplanering för ensamkommande flyktingbarn under 2015. Beställare var då sociala resursnämnden, men uppdraget utfördes av skolrestauranger.

Systemet har med tiden utvecklats sin funktionalitet. I grunden är dock Aivo föråldrat och leverantören kommer att sluta ge support i systemet under 2021. Med detta som bakgrund har det under 2020 påbörjats ett projekt med mål att upphandla ett nytt IT-stöd för skolrestaurangers kostdata och måltidsplanering.

1.2 Syfte

Syftet med detta dokument är att ta fram ett underlag som kan ligga till grund för beslut i fråga om gallring av IT-stödet Aivo och den information som finns lagrad i systemet.

1.3 Målgrupp

Målgruppen är Malmö Stadsarkiv som på uppdrag av kommunstyrelsen beslutar om gallring, servicenämnden som beslutar om myndighetens gallring, samt informationsägare, systemförvaltare, projektledare för upphandling av det nya IT-stödet för kostdata och ansvariga för den verksamhet som arbetar i systemet idag.

1.4 Referenser

Fremst följande lagstiftning reglerar användningen av Aivo på serviceförvaltningen:

Arkivlagen (1990:782)
Förvaltningslagen (1986:223)
Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
Dataskyddsförordningen (2016/679)
Kommunallagen (2017:275)
Skollagen (2010:800)

2. Uppdragsbeskrivning

Eftersom leverantören av Aivo kommer att sluta utveckla och tillhandahålla support till systemet under 2021 har skolrestauranger startat ett projekt för att påbörja en ny upphandling av ett IT-stöd för kostdata. I projektet ingår avveckling av det gamla kostdatasystemet och därför görs en gallringsutredning för att värdera information i systemet och avgöra om någonting ska bevaras och vad som kan gallras och efter vilken tidsfrist det kan gallras. Gallringsutredningen kan också ge projektet stöd i vilken information som ska migreras till det nya systemet.

2.1 Allmänt om gallringsutredning och gallring

Om det inte finns någon gallringsbestämmelse för en handling ska den bevaras. Arkivlagen (1990:782) beskriver vilka aspekter som ska tas hänsyn till när man beslutar om gallring. De aspekter som ska beaktas är rätten att ta del av allmänna handlingar, behovet av information för rättskipningen och förvaltningen, forskningens behov och informationens värde som kulturarv.

Det finns ingen speciallagstiftning som reglerar informationshantering om måltidsplanering för grund- och gymnasieskolan och serviceförvaltningens arkivredovisning (SN 2015–1248) saknar gallringsbeslut för de handlingar som är verksamhetsspecifika. Processen i arkivredovisningen (6.1.1) hänvisar istället till en separat gallringsutredning. För handlingar som hör till stödjande processer, såsom ekonomiinformation, finns gallringsbeslut i Malmö Stads arkivhandbok (KN 2017–3708). Vissa förekommande handlingar kan också omfattas av gallringsbeslut för handlingar av tillfällig och ringa betydelse. Gallringsbeslutet grundar sig på ett beslut av kommunfullmäktige KF 911–2010/3617 där bedömning om gallring utgår från Riksarkivets föreskrifter. Den föreskrift som reglerar gallring av handlingar av tillfällig eller ringa betydelse är RA-FS 1991:6.

För kommuner och regioner finns samrådsgruppen för kommunala arkivfrågors skriftserie med rekommendationer för kommunala verksamheten, där *Bevara eller gallra 2 - Gallringsråd för kommuners, landstings och regioners utbildningsväsende*¹ har ett kort kapitel om skolmåltider.

¹ SKL Kommentus och Sveriges Kommuner och Landsting 2011, *Bevara eller gallra 2 - Gallringsråd för kommuners, landstings och regioners utbildningsväsende*.

2.2 Avgränsning

I gallringsutredningen ingår endast IT-stödet Aivo. I systemet ingår några olika moduler; individmodulen (för specialkost), ekonomimodulen (för fakturering), klimatmodulen (kgCO₂eq/kg -beräkning) och modulen för eko-märkningar.

I utredningen ingår även information rörande den måltidsplanering som utförts på uppdrag av andra förvaltningar, se ”4. Analys och slutsatser” för mer information. För förskoleförvaltningens egna del i Aivo, sedan år 2018, kan denna gallringsutredning ligga till grund, men ett separat gallringsbeslut ska tas i förskolenämnden.

2.3 Arbetsgruppens sammansättning

Ansvarig för dokumentet är Sofie Niemi, serviceförvaltningens arkivarie. Övriga som ingår i arbetsgruppen är från avdelningen skolrestauranger på serviceförvaltningen: Ebba Lindholm, utvecklingssekreterare, Tina Bowley, koststrateg och framtida systemförvaltare för det nya systemet som ska upphandlas, Alexander Palmér, måltidsutvecklare, Camilla Bond, sektionschef, Minna Nareman Jebriil, controller och Joel Norén, IT-handläggare och projektledare för införande av nytt kostdatasystem.

2.4 Arbetsmetodik

Arbetsmetodiken har gått ut på att kartlägga informationen i systemet och sedan med grund i lagar, föreskrifter och rekommendationer, göra en värdering av den. Denna värdering utgör sedan en grund för underlag till beslut om gallring.

2.5 Genomförda aktiviteter

De aktiviteter som genomförts är:

- Efterforskning och analys av systemdokumentation, gällande styrdokument, lagstiftning och allmänna rekommendationer för gallring.
- Kartläggning av information i systemet och analys av användningen av systemet från dess införande till idag. Kartläggningen av informationen i systemet har skett genom möten med arbetsgruppen där vi tillsammans gått igenom en frågelista som är baserad på denna mall för gallringsutredning, samt kompletterande frågor av värde för utredningen. Möten/korrespondens med de andra inblandade förvaltningarna har genomförts.

2.6 Beskrivning av funktionerna i IT-stödet

I Aivo utförs menyplanering. I menyplaneringen inkluderas både pris- och näringsberäkning och i skolköken kan kockarna hämta ut aktuella recept. I systemet skapas underlag för beställning av råvaror, men man kan också beställa mat mellan kök i staden. I systemet hanteras listor på elever och personal med specialkost och utifrån menyerna kan man också beräkna andel ekologiska råvaror och portionens klimatavtryck.

2.7 Översiktlig beskrivning av funktioner och deras ändamål

- Menyplanering, granskning och lagring av recept.

Att planera en meny/matsedel med en näringsberäkning och nyckeltalsberäkning, lägga in och redigera nya recept samt återsöka gamla. Används centralt och av kockarna ute i skolköken.

- **Uträkning av underlag till beställning av råvaror och mat mellan kök i staden.**

- **Fakturerering.**

Antal måltider som beställs av olika kundgrupper tex. leveranskunder och tillfälliga kunder som är interna kunder såsom förskolor, fritids osv. registreras i Aivo av måltidspersonal. Fakturan och fakturaunderlaget läses in via en integration till Ekot (manuell export till fil och automatisk hämtning från mapp till Ekot), där faktureringen genomförs till kunden. Det förekommer också att externa kunder, såsom till exempel fackförbund, beställer och faktureras.

- **Leverantörsprognoser.**

En prognos för kommande beställningar av råvaror och förbrukningsvaror från leverantör.

2.8 Systemsamband

Underlag för ekonomiska uträkningar/fakturerering läses över via en integration till Ekot. Informationen tas ut manuellt från Aivo och sparas ned på en filyta, där den via ett integrationsverktyg läses in i ekonomisystemet; Ekot. Fakturor och underlag finns i Ekot. Underlagen finns också i Aivo.

2.8.1 Uppgifter ut från IT-stöd

- Fakturaunderlag tas ut och hanteras sedan i ekonomisystemet Ekot.
- Med hjälp av Qlik Sense (QlikView) tas ibland ut statistik på begäran, dock inte på regelbunden basis. Se 3.2.

3. Inventering av informationen i IT-stödet

3.1 Handlingar i IT-stödet

Se bilaga 1.

3.2 Statistikuttag

Viss statistik tas ut på begäran, dock inte på regelbunden basis. Se 2.8.1. Officiella nyckeltal kring skolmåltiderna hämtas från källor som visar de slutgiltiga siffrorna, eftersom Aivo är ett planeringsverktyg.

3.3 Sekretess

Sekretess enligt 21 kap. i Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) förekommer i fråga om listor på elever med specialkost.

4. Analys och slutsatser

Med stöd i nedanstående värdering och de nationella rekommendationer som finns gällande måltidsplanering, föreslås all information som inte för verksamhetens nytta migreras till det nya kostdataprogrammet, att gallras. Viss information är att betrakta som av kortvarig eller ringa betydelse och all bevarandevärd information finns lagrad på annan plats, såsom matsedlarna.

Fakturaunderlaget finns också kvar i Ekot, så det kan gallras i Aivo även innan gallringsfristen på 2 år (Malmö Arkivhandbok, version 3, KN 2017–3708) gått ut.

För den information som skapats på uppdrag av andra nämnder, där nämnderna varit processägare men själva inte haft direkt tillgång till informationen, tillämpas enligt Arkivlagen 3 § ”En myndighets arkiv bildas av de allmänna handlingarna från myndighetens verksamhet och sådana handlingar som avses i 2 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen och som myndigheten beslutar ska tas om hand för arkivering. Upptagningar för automatisk databehandling som är tillgängliga för flera myndigheter, så att de där utgör allmänna handlingar, ska dock bilda arkiv endast hos en av dessa myndigheter, i första hand den myndighet som svarar för huvuddelen av upptagningen.”

Här tolkas alltså servicenämnden vara den myndighet som svarat för huvuddelen av upptagningen i systemet och eftersom avtal gällande informationshanteringen för de andra nämnderna saknas, ansvarar servicenämnden för gallring och arkivering av/i systemet.

Vad gäller den information som har skapats på uppdrag av förskoleförvaltningen, stadsdels- och stadsområdesförvaltningarna Fosie och Kirseberg gällande äldreomsorgens måltidsplanering och sociala resursförvaltningen för ensamkommande flyktingbarn, har ansvaret för dessa processer i vissa fall övergått till nya nämnder. Förskoleförvaltningen, hälsa- vård och omsorgsförvaltningen samt arbetsmarknads- och socialförvaltningen är tillfrågade om informationen och efter kontroll av respektive då gällande dokumenthanteringsplaner/arkivredovisningar (i de fall de förekommit) har dessa förvaltningar svarat att informationen i Aivo kan omfattas av serviceförvaltningens gallringsbeslut eftersom de handlingar som omfattas av bevarande hanteras utanför Aivo och resterande information antingen är kopior eller såsom beskrivs i gallringsutredningen, inte är av bevarandevärde.

För förskoleförvaltningens egen del i Aivo kan denna utredning användas, men då ska ett eget beslut tas i förskolenämnden gällande gallring.

4.1 Forskningens behov (3 § 3 p Arkivlagen)

När det gäller framtida forskningsvärde har arbetsgruppen utgått från de frågor som, enligt Riksarkivet, alltid bör ställas när en gallringsutredning genomförs (se "Om gallring från utredning till beslut", Riksarkivet 1999):

Har handlingarna/uppgifterna ett direkt samband med den verksamhet som myndigheten har att bedriva enligt sin instruktion och som utomstående kan förvänta sig ska finnas dokumenterad hos myndigheten?

Ja, informationen är en väsentlig grund i det kärnuppdrag som skolrestauranger har, att planera och servera mat till Malmö Stads skolor. Det är dock mer planeringsunderlag än ”slutprodukter” av information som hanteras i Aivo.

Ger handlingarna/uppgifterna väsentlig information om myndighetens omvärld?

Handlingarna kan inte anses ge speciellt väsentlig information om myndighetens omvärld. Vilken typ av mat som serveras i skolan kan definitivt ha ett värde för kulturanalys, men eftersom veckomenyerna produceras och arkiveras utanför systemet anses inte systemet i sig självt innehålla unik information om just detta. Andra typer av information som kan spegla den omvärld vi lever i är de nyckeltal som tas ut och som består av näringsberäkningar, klimatavtryck och liknande, men dessa presenteras för nämnden och arkiveras därför också separat via dokument- och ärendehanteringssystemet.

Vad gäller övergripande riktlinjer för skolmaten och mål inom måltidsplaneringen finns Skollagen och Malmö Stads styrdokument. Hur verksamheten är uppbyggd och hur den arbetar är också dokumenterat på annat håll.

Är handlingarna/uppgifterna unika?

Vissa uppgifter i systemet är inte unika, såsom de pris- och näringsvärdesuppgifter som inläses i systemet via Dabas (en digital plattform för livsmedelsinformation) och en fil från den upphandlade livsmedelsleverantören. Det fakturaunderlag som läggs över i Ekot är när det produceras unikt, men dupliceras vid överföringen.

Vissa uppgifter är inte unika i sig, men i systemet görs unika sammanställningar av dem. Exemplet är det kundregister som ligger i systemet, uppgifterna i sig går att få tag på, men sammanställningen finns bara i systemet. Samma sak gäller listorna över specialkost. I varje kök finns intygen för varje enskild individ, så listorna skulle kunna återställas, men sammanställningen är unik.

Andra uppgifter, såsom recept och beställningar, är unik information.

Finns det kontinuitet bakåt i tiden?

Systemet har använts kontinuerligt sedan 2000 och uppgifter från Kostlapp (1993/94–2000) har också migrerats.

Vilken räckvidd har informationen i handlingarna eller konsekvenserna i de fattade besluten?

Informationen i systemet är underlag till den kostplanering som görs i skolmatsverksamheten i Malmö Stad, men räckvidden är begränsad. Kostplaneringen styrs av lagar och riktlinjer och även om kostplaneringen kan bidra till att uppfylla miljö- eller folkhälsostrategiska mål är innehållet som sådant i systemet, som främst består av underlag och beräkningar, inte väsentligt för förståelsen av den verksamheten.

Utgör informationen obearbetade primärdata eller sammanställningar av sådana på en högre aggregationsnivå (grad av sammanställning)?

Informationen innehåller primärdata och enklare sammanställningar.

Vilken informationskvalitet har handlingarna?

Informationen håller relativt god kvalitet. Inga kända informationsförluster har skett, informationen är läsbar och de fel som uppstår på grund av den mänskliga faktorn rättas oftast genom kontroller.

Handlingarnas betydelse för förståelsen av eller sökandet efter andra handlingar?

Handlingarna har ingen betydelse i förståelsen av eller sökandet efter andra handlingar.

Gallring eller bevarande av processens handlingar.

De gallringsrekommendationer som utfärdats av Samrådsgruppen för kommunala arkivfrågor i fråga om de handlingar som finns i Aivo är att de kan gallras vid inaktualitet, eller vad gäller faktureringsunderlag, efter 2 år. Matsedel eller veckomeny är en handling som enligt rekommendationerna ska bevaras, men denna handling hanteras utanför Aivo och arkiveras separat.

En ytterligare handling som omnämns som bevarandevärd är ”näringstabell”. Om det med denna handling menas de tabeller som tar upp livsmedels och maträtters näringsvärden, borde detta täckas av livsmedelsverkets näringsdatabas. Om det är själva näringsuträkningen som avses så kan denna information delvis återskapas. Vilka näringsvärdesnivåer som eftersträvas utgår från de nordiska näringsrekommendationerna – menyerna anpassas efter dessa värden och är därför inte i sig unika. Menyens komposition framgår av matsedeln och vill man räkna ut schablonmässigt näringsvärdesinnehåll i efterhand ska detta vara möjligt. Att bevara de enskilda näringsuträkningarna är dock mer precist och det kan vara värdefullt till införandet av nästa system att i förväg se om man kan bevara mer information kring näringsvärdet än idag, för just forskningsändamål. Vad gäller bevarandet från Aivo anses inte informationen vara tillräckligt värdefull i förhållande till de kostnader som det skulle innebära att sortera ut just denna information från en äldre databas med mer än 20 års i övrigt gallringsbar information lagrad.

Risker förenade med gallring av information i förhållande till 3 § 3 p Arkivlagen

Risker förenade med gallring av information i Aivo är främst påtaglig i ett kort perspektiv, alltså om den skulle gallras för tidigt.

För verksamheten kan följande risk identifieras: Om verksamheten blir av med sitt kundregister måste betydande arbete genomföras för att återskapa detta i det nya systemet. Det hela kan avhjälpas genom att migrera informationen. Kan man inte genomföra en migrering bör man bevara Aivo under en period, för att eventuellt manuellt kunna lägga över kunduppgifterna.

För den enskildes liv och hälsa kan följande vara relevant att ta i beaktande: Om all information gällande specialkost gallras, utan att första migreras till det nya systemet, kan det också betyda en förlust i arbetstid för att återskapa det. Det finns analog information i varje skolkök om vem och vad specialkosten består, så risken för avvikelser i hanteringen av mat för allergiker exempelvis, bör inte vara högre än vanligt om rutinerna noga följs.

Vad gäller allmänhetens rätt till tillgång till de allmänna handlingarna i Aivo, så bedöms inte dessa vara av något större allmänintresse.

Vad gäller forskningens behov av informationen i Aivo så bedöms inte detta vara särskilt stort. Det som ska bevaras från skolrestauranger, i fråga om matsedlar, verksamhetsplaner, budget, ekonomisk uppföljning och styrdokument bör vara tillräckligt för att kunna analysera förändringar i skolmåltiderna och skolmåltidsorganisationen över tid. Aivo är ett verksamhetssystem med mycket ekonomiskt underlag, underlag för beställningar och annat som behövs löpande i verksamheten, men som på längre sikt har begränsat värde.

Ekonomisk hänsyn

Att arkivera alla eller delar av informationen i Aivo skulle kosta mer än det kan antas vara värt att behålla informationen. Att arkivera all information från över 20 års användning av systemet skulle heller inte vara resonabelt i fråga om vård av kommunens informationstillgångar, då systemet främst innehåller information som är av tillfällig eller ringa karaktär. Den mest betydelsebärande och för forskning mest värdefulla informationen i processen att planera och tillaga skolmåltider hanteras (även) på andra ställen än i Aivo. Menyner, nyckeltal och de styrdokument som ger en riktning för menyplaneringen i Malmö Stad arkiveras alla genom dokument- och ärendehanteringssystemet Platina.

Det går inte att gallra på ett säkert sätt i systemet, vilket betyder att om man ska arkivera ett urval av uppgifter ur Aivo krävs det stora resurser att planera och utföra gallring eller ett urval av information för bevarande.

Viss information är nödvändig för verksamheten under en begränsad period, såsom recept och kundregister, men eftersom det är uppgifter som verksamheten aktivt behöver i sitt dagliga arbete, bör dessa migreras till det nya systemet, snarare än slutarkiveras. Vid en kontrollerad migrering kan också eventuella fel i informationen upptäckas och åtgärdas.

5. Gallring av pappersförlagor

Inga pappersförlagor finns. De utskrifter som gjorts har bara använts under en tillfällig period och har gallrats/rensats fortlöpande.

Bilaga 1 – Informationskartläggning - Aivo

Handlingstyp/informationsmängd	Bevaras/gallras	Sekretess/GDPR	Klassificeringskod	Migreras (Ja/Nej)	Kommentarer
Recept	Gallras vid inaktualitet	Nej	6.1.1	ev. manuell inknappning	
Närings- och prisberäkning (även klimatavtryck och ekomärkning)	Gallras vid Inaktualitet	Nej	6.1.1		Underlag tas ut till ekonomi för budgetuppföljningen, "Aivo per månad"
Matsedel	Bevaras i Platina (äldre har bevarats i papper)	Nej	6.1.1		
Register på elever med specialkost	Gallras vid inaktualitet	21 Kap. OSL, GDPR	6.1.2	ev. beroende på nytt system	
Kundlistor	Gallras vid inaktualitet	GDPR	6.1	ev. beroende på nytt system	
Fakturaunderlag	Gallras vid inaktualitet (sparas även i Ekot, 2 år)	Nej	2.1.1		
Användare i system per kök - inloggningar operonliga	Gallras vid inaktualitet	Nej	2.3.3		
Beställning (mellan kök ingår i fakturaunderlag)	Gallras vid inaktualitet	Nej	6.1		
Prisuppgifter (artikelnummer från Dabas) från fil från den upphandlade leverantören	Gallras vid inaktualitet	Nej	2.1.1		
Näringsberäkningsunderlag hämtade från Dabas (leverantörens uppgifter om innehåll kopplas till livsmedelsverkets näringslistor)	Gallras vid Inaktualitet	Nej	6.1.1		

